

Bez obalu bos

Kolem nás se to hemží samým eko, bio, raw, fair trade, hand made, local, ... Jsou to jen módní směry, nebo se aktuálním tématem společnosti stává hledání a ožívování dávných kořenů?

1

Nacházíme se prý v tzv. postinformační době, což vede část společnosti k pátrání po samém zdroji informací. Chceme poznat svého farmáře, pekaře, švadlenu, ptáme se na původ zboží, které nakupujeme, zajímá nás složení, zpracování i ekologické a sociální souvislosti. Legislativa nám v tomto jde alespoň malým krokem naproti, např. povinností zveřejňovat složení potravin a obsah alergenů. Daří se sociálnímu podnikání, vznikají nové projekty jako alternativy k běžné konvenci.

Poznej svou slepici

Stále více lidem už nestačí cosi zabalené v lákavém obalu, chceme vidět věci tak, jak jsou, s možností nahlédnout pod povrch. Z věcí, přístupů a struktur dříve normálně (a ne vždy dobrovolně) fungujících se stává experiment. Naboso dříve chodily zejména chudé vesnické děti, nyní potkáváme bosé chodce i ve městech – a pohybují se takto z vlastního rozhodnutí. Posouváme historické zkušenosti a dáváme jim nový směr, hledáme cestu zpátky k podstatě, k sobě navzájem i k sobě samým.

Nebalit, prosím

Jedním z dalších aktuálních směrů je tzv. zero waste, život s minimem odpadu. A této myšlenky se chytá iniciativa bezobalových obchodů (např. Bezobalu.org), která nejen

takovéto zboží nabízí, ale snaží se i o změny v legislativě, experimentuje a zkouší, jakým způsobem a za jakých podmínek lze tuto koncepci protlačit skrze hygienické a právní normy. Projekt spolkového bezobalového obchodu jde v myšlence ještě dále. Propojuje systém KPZ (komunitou podporované zemědělství), lokálnost, ekologický způsob pěstování a výroby potravin, a zejména chce pomáhat utváření osobních vztahů mezi „obživovanými“ a „živiteli“.

Za projektem obŽIVA stojí Jaroslav Lenhart ze Svobodného statku na soutoku (camphillská komunita, sociální podnikání, biodynamické zemědělství), Tomáš Hajzler (KPZ Modřany, autor knih a kurzů o svobodném podnikání, mezilidských vztazích a leadershipu), Lukáš Rudolfský (vinař z Kutné Hory, kde se víno pěstuje s ohledem na životní prostředí a dle zásad bio-dynamického zemědělství), Jan Valeška (PRO-BIO LIGA, informační a poradenský portál bio-spotřebitel.cz) a řada dalších. Fungovat bude jako spolek sdružující spotřebitele i zemědělce, kteří budou mít možnost za pravidelný příspěvek získávat jídlo za nákladové ceny přímo od pěstitelů a chovatelů certifikovaných v ekologickém zemědělství. Zatím je projekt v začátcích, hledá svou konkrétní podobu a zjišťuje zájem. Můžete se zapojit i vy, vyplněním dotazníku na stránkách obziva.cz nebo přímo spoluprací. ∞

2

3

4

Několik otázek pro zakladatele obŽIVY

Co v kontextu obŽIVY znamená „spolkový“? Jde o něco tajného, rituálního?

Jaroslav Lenhart: Spolkový pro nás znamená společný, to znamená, že bude patřit jak zemědělcům, tak lidem, kteří si tam nakupují, nebo i paní, jež tam prodává. Prostě může být opravdu náš. Takže jde o věc veřejnou – kde se bere jídlo a kdo rozhoduje o tom, kolik co stojí a jak se staráme o život nám svěřený. Přijde mi spíš, že skrze pěkné reklamy, plné regály a velké obchody si nevidíme na špičku nosu a stále se za něj necháváme tahat. Obživa člověka by právě neměla mít kultický či rituální příděch, mělo by být samozřejmé, že jídlo je dostupné kvalitní a naše, protože to je jedna z mála komodit, která není věc, ale tvoří to naše fyzické bytí, bez něhož jsme namydleni.

Pochází inspirace na spolkový bezobalový obchod z vašich hlav nebo jste se inspirovali za hranicemi země?

J. L.: Aby v obchodě bylo to, co chci, ne to, co je výhodné pro obchodníka nebo výrobce, k takové myšlence asi není příliš těžké najít cestu sám. Ale samozřejmě jsme se inspirovali, ať už spotřebitelským družstvem v Drážďanech (kam náš statek mimo jiné dodává svou biozeleninu), družstevním supermarketem v Bruselu, nebo bezobalovým obchodem v Praze, nebo i našimi prvorepublikovými koloniály.

Z vaší praxe – dá se říci, že se myšlení lidí mění, že vlna „bio-eko-raw“ není jen móda, kterou vystřídá jiná?

Tomáš Hajzler: Nemám žádné měření, mohu hovořit jen o tom, co pozoruji okolo sebe. Dle mého je to logické a postupně probouzení se ze snu o levných potravinách ne nepodobných jakémukoli jinému výrobku k dispozici na regálu v igelitu 365 dní v roce. Dochází nám, že celý agrochemický průmysl

často nenávratně ničí půdu, otravuje vodu a že naše jídlo jsou spíše (p)otraviny.

Vaše vinice jsou certifikované prestižní německou značkou Demeter. Můžete stručně vysvětlit, o co jde v biodynamickém zemědělství?

Lukáš Rudolfský: Jedná se o ucelený, komplexní směr zemědělství, kde statek by měl být nezávislým celkem, který podléhá i nemateriálním vlivům. Snažíme se starat o svěřenou půdu tak, abychom ji nepoškozovali a ponechali ji zdravou pro další pokolení.

Co v praxi znamená jednat dle principů solidarity, která je pro vás v rámci projektu jednou z hodnot?

L. R.: Cena produktů se nebude uměle zvyšovat, bude taková, aby stačila pokrýt nezbytné náklady, taková, aby byl spokojený spotřebitel i sedlák.

Co je PRO-BIO LIGA, v jejíž správní radě působíte?

Jan Valeška: Spolek, jehož cílem je osvěta a vzdělávání ve prospěch rozvoje ekologického zemědělství v ČR, který je součástí jediného spolku ekozemědělců – Svazu PRO-BIO.

Je nějaký společný jmenovatel toho, co účastníci vašich kurzů o svobodné práci, vztazích, sebeřízení a dalších hledají?

T. H.: 1) smysl, 2) potřebu být užitečný, 3) potřebu sdílet život s lidmi podobných hodnot, 4) potřebu zbytečně neškodit.

V dotazníku na webu uvádíte možnost zapojit se do projektu. Jak a s čím může zájemce přijít?

J. V.: S čímkoliv co mu/jí bude milé a smysluplné a bude to pochopitelně ku prospěchu té společné věci veřejné. ∞

V sítích mozku

Každý si neseme v hlavě vlastní mikrosvět. Fascinující spletitou síť, kterou diriguje náš vlastní mozek. Pochopit něco z jeho fungování měli možnost návštěvníci přednášky „Struktura mozku a architektura myslí“ psychiatra a neurobiologa profesora Jiřího Horáčka.

text: Alžběta Málková
foto: Jiří Pasz

Přednáška proběhla v rámci cyklu Laboratoř myslí v Městské knihovně, kde se během roku střídají odborníci Národního ústavu duševního zdraví a seznamují veřejnost se základními vědeckými pojmy a pochopením lidského vědomí.

Lidská mysl funguje prostřednictvím mozku. Vzájemně se spolu prolínají a spolupracují. Jak ale tento vztah funguje? To nevíme a pravděpodobně vědět nebudeme. A je to vůbec správně položená otázka? Jisté ale je, že zkoumat můžeme ten hmotný substrát – mozek. Víme, jak pracuje, jaké má části, z jakých sítí se skládá. Rozmanitý svět elektrických vzruchů a biologických procesů. A tohle všechno vytváří naši mysl. Náš subjektivní prožitek, naši fantazii a naše pocity.

Porozumět vlastní myslí

Naše mysl – vědomí je pořád ještě dost nepronádaná oblast. Dá se ovlivňovat, dá

se posilovat, ale pokud se naruší spoj mezi myslí a mozkiem, může docházet k „podivuhodnému fenoménu“ – duševním nemocem. Anatomická část našeho mozku je narušena, síť nefunguje tak jak má, vyskytnete se chyba. Chyba, kvůli které člověk upadne do spárů schizofrenie, deprese nebo bipolárních poruch. Jak je vůbec možné, že jedno takové místo způsobí halucinace, vidiny, silné psychické i fyzické prožitky? Jak je možné, že jedno takové místo má sílu zahýbat s celým člověkem?

Sílu má lidský mozek i v jiných ohledech. Nepochybně na něj působí každou chvíli nespočet faktorů – od komunikace s okolím, řešení problémů až po obyčejné poslouchání hudby a odpočinek. Při různých faktorech se mozek chová a pracuje trochu odlišně. Má totiž tři základní sítě. Funkce té první (defaultní sítě) se zdá poměrně jednoduchá. Pracuje, když mozek odpočívá. Zdálo by se,

že když nic neděláte, mozek se také příliš nenadře, ale je to jinak – právě v takové chvíli je tahle síť neaktivnější - pracuje a rozvíjí vaše vzpomínky nebo plány do budoucna. Další, je pro defaultní síť opozicí. Právě když řešíte složité matematické příklady nebo vymýšlíte, jak vyřešit problém, pracuje nejvíce tzv. centrální exekutivní síť. Ta třetí (salientní síť) tyto dvě propojuje a koriguje. Mozek tedy umí přepínat a vyhodnocovat. Pracuje nonstop.

Fakt, že takové přednášky jsou už dopředu beznadějně vyprodané a sály se plní, svědčí o jediném – věda je trendy. Odborných přednášek přibývá – asi nahrazují to, co nám škola nedala. Věda se popularizuje, aby oslovila širší veřejnost. Lidé se snaží jejím prostřednictvím porozumět nejen sami sobě, ale i okolnímu světu. I když nejste exaktní přírodovědný typ, zkuste někdy zajít na něco podobného. Experimentujte a zkoušejte pochopit vědu bez předsudků. Překvapí vás. ∞